

Folclorul românesc, folclor romanic*

M-am întrebat deseori de ce unele adevăruri certe despre limba, istoria și folclorul nostru sunt receptate de lumea străină doar cu mare întârziere. Exemple ar fi nenumărate, dar cel mai eclatant rămâne adevărul că limba română este o limbă romanică, descendentă din latină. Poporul român a știut dintotdeauna acest adevăr, unii savanți străini l-au susținut, dar alții nu au putut fi convinși. Acad. I.A. Pop a demonstrat că, încă de la începutul tiparului, autori străini au reprodus opinia românilor cu care au avut contacte, conform căreia ne tragem din romani¹. Caracterul latin al limbii noastre a fost susținut și de un număr destul de mare de savanți străini, ca Gilbert Genebrardus sau Andrés de Poza (sec. XVI) și alții, dintre care unii s-au convins personal despre aceasta, la fața locului. De-ar fi să menționez doar pe celebrul Martin Opitz, creatorul poeziei germane moderne, care, după ce a activat timp de un an la Alba Iulia, a susținut în 1623 că limba română e mai aproape de latină decât limbile vorbite

în Italia, Galia sau Hispania și că în căsuțele țăranilor români curge sânge nobil roman; el și-a propus, ca țel al vieții lui, să scrie o istorie a Daciei, temă căreia i-a dedicat nu mai puțin de 16 ani de muncă. Totuși, a fost nevoie să treacă încă două secole până când, în 1836, în urma apariției lucrării romanistului german Friedrich Dietz, *Grammatik der romanischen Sprachen*, filologii să așeze limba română în locul cuvenit, alături de italiană, franceză, spaniolă etc.

La fel s-au petrecut lucrurile și cu folclorul românesc: în timp ce savanți români de renume (O. Densusianu, T. Papahagi) și chiar unii autori străini (F. Karlinger) susțineau că folclorul nostru aparține romanității, alții, străini, îl considerau sud-est european sau slav. Am publicat anul trecut, la Univers Enciclopedic, o carte intitulată *De la băile romane la colinda făptuitorului bun*,² titlu oarecum șocant, al cărei subtitlu mi se pare însă lămuritor: *Privire istorică asupra folclorului romanic din Est și Vest*, se înțelege: din aria romanică de răsărit (româna) și din aria romanică de apus (italiana, franceza, spaniola,

portugheza). Am realizat această carte în ultimele decenii, datorită remarcabilului romanist Artur Greive, care, în calitate de director al Institutului de romanistică al Universității din Koeln, în 1985, a dispus ca în programul de învățământ al institutului său, să fie introdus un obiect cu totul nou: *literaturi populare romanice*, care nu se predă în nicio universitate de limbă germană. Ocupând acest post, pe lângă obligațiile didactice, aveam și sarcina de a stabili: a) dacă folclorul românesc se situează în aria limbilor romanice; b) dacă se poate vorbi despre o unitate culturală romanică la nivelul oralității. Era o nesperată șansă ca un profesor român să fie finanțat de o universitate germană, pentru lămurirea unei probleme științifice care privea, înainte de toate, cultura română și doar în al doilea rând, romanistica în ansamblul ei. Așa se face că am elaborat un studiu după altul, ajungând la concluzia că oralitatea românească se încadrează perfect în cea romanică, desigur, nu fără elemente alogene, provenite din substrat și din contactul cu popoarele învecinate.

Concluzia la care am ajuns are o dublă importanță: pe de o parte, ea contribuie la îmbogățirea romanisticii, dar pe de alta, scoate în evidență, cu argumente științifice din domeniul oralității puțin sau deloc utilizate mai devreme, că românii aparțin ariei culturii ro-

* Conferință prezentată la Ziua Culturii Naționale, în cadrul manifestării organizate de Societatea Cultural-Patriotică „Avram Iancu” din România și de Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului, la 15 ianuarie 2024.

¹ Ioan-Aurel Pop: *De la romani la români. Pledoarie pentru latinitate*, București-Chișinău, 2019.

² Ion Talos: *De la băile romane la colinda făptuitorului bun. Privire istorică asupra folclorului romanic din Est și Vest*. Prefață de Ioan-Aurel Pop, Editura Univers Enciclopedic, București, 2023. Doritorii pot achiziționa cartea prin comandă directă la Editura Univers Enciclopedic, care oferă o reducere de 50% din preț.

manice nu numai sub raportul limbii, ci și sub acela al culturii orale; acest din urmă fapt are, în situația politică de astăzi a Europei, când, în atâtea privințe, alții hotărăsc soarta unei țări (să ne gândim numai la acceptarea noastră în Schengen), o importanță aparte, întrucât relevă numeroasele fire care ne leagă de Europa și, cu deosebire de romanitatea occidentală.

Lucrarea este deplin unitară, ea aducând argumente din Antichitate, din Evul Mediu și din Contemporaneitate. Pentru Antichitate am selectat două argumente, care demonstrează vechimea excepțională a folclorului nostru și arată, totodată, că, deși nu suntem vecini cu niciuna dintre țările române de Apus, el face parte din aria folclorului romanic. Topografia nu joacă un rol hotărâtor în probleme de tradiție orală.

Primul argument: în zona Zlatna există un loc denumit chiar cu termen latin: *prat* = câmpie, pășune; tradiția orală ne spune că acolo și-a sărbătorit Traian victoria asupra lui Decebal, dar marii noștri lingviști, de la S. Pușcariu la Al. Graur și M. Sala, și chiar marele *Dicționar al limbii române*, editat de Academia Română, au considerat că substantivul *prat* ar fi fost introdus în limbă de reprezentanții Școlii Ardelene, care urmăreau să ofere cu orice preț argumente în favoarea romanității noastre; prin aceasta, ei creau, cu totul nejustificat, o umbră de neîncredere în argumentele prezentate de Școala Ardeleană cu privire la romanitatea noastră; deci, pentru mari savanți români, termenul nu ar reprezenta o moștenire din latină, ci ar fi fost introdus artificial în limbă; formulată de unii dintre savanții români cei mai respec-

tați, această părere a fost acceptată și parțial crezută multă vreme; numai că filologii noștri nu știau că un mare poet german, Martin Opitz, care a fost profesor de studii clasice la gimnaziul lui Bethlen Gábor, din Alba Iulia, în anul 1622/1623, a atestat termenul în expresia *prat de Traian*, câmpul lui Traian, la care el adaugă, „după cum zic valahii”; deci, ceea ce nu știau marii lingviști români din secolul al XX-lea, care învinovăteau pe reprezentanții Școlii Ardelene de manipulări în domeniul limbii, fusese atestat cu peste un secol înainte de aceasta și, ca norocul, Opitz a specificat chiar că a găsit expresia în tradiția orală a românilor; e clar că romanistul german nu era mânat de niciun alt interes decât de cel științific. Așadar, *prat* este, în limba română, un termen vechi, moștenit din latină, iar tradiția orală despre sărbătorirea victoriei asupra lui Decebal este și ea o moștenire din tradiția latină, doar că ea nu a fost luată în seamă până acum.

Al doilea exemplu: numele împăratului Traian apare deseori în tradiția orală sub forma Troian. Marii noștri lingviști, de la Hasdeu, la O. Densusianu și Al. Rosetti, au crezut că explicația formei Troian ar fi următoarea: numele corect al împăratului este Traian; slavii, sosiți în Dacia prin secolul al VII-lea, au cunoscut această formă, dar au modificat-o, în spiritul limbilor slave, în *Troian*. La întrebarea: cum a ajuns forma slavizată la români, în tradiția orală, învățații noștri au răspuns că românii ar fi importat forma slavizată de la bulgari, cu care am avut într-adevăr o comunitate mai îndelungată. Mi s-a părut totdeauna că aceasta e o explicație trasă de păr; adică bulgarii au preluat de la noi forma

Traian și au transformat-o în Troian; până aici, explicația ar fi avut o logică, dar că românii au preluat-o de la bulgari și au introdus-o în folclor mi s-a părut cu totul lipsit de logică. De ce să fi fost nevoie de acest împrumut de la români la bulgari și retur? Această parte a explicației era foarte greu de crezut. Totuși, prestigiul lui Hasdeu, Densusianu și Rosetti m-a făcut să o accept, ca opinie exprimată de autori importanți - ca ipoteză -, dar am rămas sceptic.

Iată însă că, în 1994, istoricul C. C. Petolescu publică un studiu în care demonstrează că forma Troian figurează în nu mai puțin de 19 inscripții latine din secolele al II-lea și al III-lea, dintre care una este chiar piatra funerară a celui care l-a obligat pe Decebal să se sinucidă, Tiberius Claudius Maximus, descoperită la Philippi (Macedonia de Răsărit); pe ea scrie că acesta a fost promovat la soldă dublă din ordinul lui Troian („Factus duplic(arius) a divo Troiano”). Cele 19 inscripții provin din toate principalele ținuturi ale Imperiului Roman. Prin urmare, nu mai încapă îndoială că forma Troian, utilizată de țărani români, descendenți din colonii aduși de împăratul Traian în Dacia, este o formă străveche: ea poate fi întâlnită în tradiția orală (poezia Plugușorului, legende) și în toponimie (vezi, între altele, localitatea Troianu inclusă în Râmnicu Vâlcea). Ea nu a fost împrumutată de la bulgari și nu a fost introdusă în limbă de vreunul dintre reprezentanții Școlii Ardelene. Mai mult chiar, putem presupune că bulgarii au împrumutat forma Troian de la români, deoarece, în Antichitate *coexistau* ambele forme: Traianus, în mediile urbane, Troianus, în mediu militar.

Aș putea ilustra confuzia care domnea în rândul cercetătorilor români cu o polemică iscată, în a doua jumătate a secolului trecut, între doi savanți moldoveni: Gh. Ivănescu și P. Caraman; primul susținea că, în varianta Plugușorului, publicată de V. Alecsandri, în care e vorba despre *bădica Traian*, poetul nu a făcut altceva decât să latinizeze numele împăratului, fiind știut că, în versiunile orale ale celebrei poezii rostite de românii moldoveni la Anul Nou, numele împăratului apare preponderent sub forma Troian. P. Caraman l-a contrazis vehement, susținând chiar că numele împăratului Traian ar fi fost introdus de Alecsandri în plugușor, din dorința de a se dovedi un bun român, legat de latinitate. E aceeași presupunere ca cea a autorilor care ziceau despre reprezentanții Școlii Ardelene că au introdus artificial termenul *prat* în limba română. Și la fel de fals.

Renunț la prezentarea altor argumente din Antichitate, pentru a mă ocupa, tot pe scurt, de Evul Mediu. Din nefericire, ne lipsesc documente în limba străromână, cu excepția celebrei expresii *Torna, torna fratre*, din sec. al VI-lea. Chiar și denumirea Dacia apare desul de rar în literatura medievală. Despre un rege al Daciei se vorbește în Cronica lui Carol cel Mare și a lui Roland, redactată în latină, pe la mijlocul secolului al XII-lea; aceasta menționează pe *Otgerus, rex Dacie*, care a săvârșit acte de eroism în războiul lui Carol cel Mare în Spania și despre care se cântau cântece de vitejie - spune cronica - *până în zilele noastre*. Cântece de vitejie despre un rege dac, în vremea lui Carol cel Mare? Ar fi o descoperire cu adevărat extraordinară și ar constitui prima mențiune a poeziei populare românești,

cu referire la secolele VIII-IX, adică din timpul vieții lui Carol cel Mare. Așaug trei texte poetice tipărite în anul 1500, în spaniolă, dar nu știm când au fost create; cântecele spaniole vorbesc despre fiul regelui Daciei: *Hijo soy del rey de Dacia* - spune tânărul Baldovinos -, care făcea parte dintre cei 12 paladini ai împăratului. Nu insist asupra acestor texte, deoarece tema e controversată și explicarea lor ar putea constitui tema unei conferințe separate.

Mult mai important mi se pare să mă opresc, tot pe scurt, asupra unor celebre opere ale literaturii scrise, tot din Evul Mediu: *Cântarea lui Roland*, al cărei autor e necunoscut, și *Divina Commedia*, de Dante Alighieri. Am comparat aceste două opere geniale ale literaturii medievale scrise cu texte din folclorul românesc, pornind de la ideea că în Evul Mediu cultura europeană era destul de unitară și că literatura scrisă atunci reproduce, în prelucrarea unor autori, deci sublimată, tradiția orală în care au crescut și s-au format ei ca intelectuali.

Cântarea lui Roland este cea mai strălucită epopee franceză medievală, operă a cântăreților ambulanti, numiți când menestreli, când jongleuri. Era cântată sau reprezentată scenic de artiști amatori în secolele XI-XV, în diferite locuri și la diferite evenimente comemorative. E cunoscută în circa 30 de manuscrise păstrate în marile biblioteci din Occidentul european și din Scandinavia. Forma cea mai cunoscută a acestei epopei, tipărită de numeroase ori și tradusă în multe limbi, e datorată lui Turolodus, un copist a cărui biografie nu e cunoscută. Din numeroasele versiuni (unele fragmentare), cunoscute în fran-

ceza veche, în germană, în spaniolă și în alte limbi, am avut la dispoziție și am cercetat 10 volume. Pot spune, de asemenea, că, pentru cercetările mele, este mai puțin importantă versiunea cea mai reușită din punct de vedere literar, considerată a fi a lui Turolodus, pentru că, în ochii mei, acesta nu este decât un copist - poate, genial, dar copist -, foarte probabil teolog, deoarece a înlăturat din textul pe care cred că l-a avut la dispoziție tot ce nu era în concordanță cu religia creștină, adică superstițiile, credințele, legendele pe care le găsim în versiunile mai puțin realizate din punct de vedere literar. Acestea mi-au atras interesul în primul rând, deoarece le consider mai aproape de folclor, de tradiția orală și, cred, de forma originală a textului; altfel spus, autorii lor, laici fiind, au păstrat formele populare, pe care Turolodus le-a înlăturat.

Cântarea lui Roland povestește istoria războaielor lui Carol cel Mare cu sarazinii, care ocupaseră Spania în anul 811 și încercău să islamizeze Peninsula Iberică, așa cum încercau și cu sudul Franței și al Italiei. Sarazinii au dorit să facă pace cu campionul creștinătății, Carol cel Mare, acceptând (de formă) să-i devină vasali și să adopte religia creștină, cu condiția ca el și armata lui să părăsească Spania fără vărsare de sânge. Au avut loc tratative între delegatul regelui francilor, Ganelon, care s-a dovedit a fi trădător, și Marsilie, regele sarazinilor. Conform acestui tratat, francii se retrag din Spania, Carol cel Mare și o bună parte a armatei france, înainte, în timp ce o ariergardă formată din 20.000 de militari asigura retragerea, în cazul că sarazinii nu și-ar ține cuvântul și ar ataca prin surprindere. Și tocmai așa s-a întâmplat: după

ce Carol a trecut granița în Franța, o armată de cinci ori mai mare decât ariergarda lui s-a năpustit asupra acesteia, care era condusă de cel mai mare viteaz al Franței, Roland; acesta dispunea de o sabie miraculoasă, în mânerul căreia erau încrustate relicve ale unor sfinți și fusese primită din cer; Roland era secundat de prietenul lui, Olivier, și episcopul de Reims, Turpin. Luptele au fost crâncene; francii erau superiori ca știință a războiului, dar mulțimea sarazinilor reușește să măcelărească ariergarda până la unu. Singur, Roland nu a putut fi învins, dar moare și el, de epuizare, nu înainte de a fi suflat în corn, pentru a-l înștiința pe Carol că ariergarda a fost distrusă. În consecință, Carol face cale întoarsă și găsește 20.000 de cadavre, între care și nepotul lui, Roland. Carol știa că tradiția cere ca orice tânăr mort nelumit, adică mort înainte de a se fi căsătorit, să beneficieze de o nuntă simbolică, pentru că numai aceștia din urmă sunt primiți în lumea morților. El promite nepotului său defunct o nuntă postumă și cheamă pe mama și pe logodnica lui, Aude, la Blaye, unde staționa armata, cu argumentul că acolo vrea să-i cunune, *cununie care nu mai poate fi amânată*. Este evident că aici avem de a face cu același motiv pe care îl cunoaștem din *Miorița*, în care ciobănașul cere ca mioara năzdrăvană să comunice mamei lui, nu că a murit, ci că s-a însurat. Nu voi detalia felul în care e tratat motivul morții-nuntă în *Cântarea lui Roland* în comparație cu *Miorița*, dar el poate fi citit în cartea mea. E o temă fascinantă, care merită să fie cunoscută. Opera medievală, atestată pentru prima oară în secolul al XI-lea, a avut o viață (semi) folclorică până prin secolul al XV-lea, după

care a amuțit, texte ale ei, manuscrisele cântăreților, au rămas însă în biblioteci; în prima jumătate a secolului al XIX-lea, ea a redevenit actuală, dar nu în oralitate, ci în literatura scrisă, mai bine zis, în cercetarea științifică. Ei bine, cum se explică prezența aceluiași motiv în *Cântarea lui Roland* și în *Miorița*? De regulă se crede că opera atestată mai întâi poate fi izvorul celei care a început a fi cunoscută mai târziu, în cazul de față s-ar putea imagina că românii au împrumutat motivul din epopeea franceză, dar nu avem nicio dovadă că aceasta ar fi fost cunoscută în spațiul limbii române. Rămâne atunci explicația plauzibilă că, în Evul Mediu, obiceiul morții-nuntă era practicat atât la români, cât și la francezi.

Voi prezenta și mai pe scurt paralela românească a *Divinei Commediei*, de Dante. Știm că poetul florentin descrie călătoria lui prin purgatoriu, iad și rai, temă care apare și în cunoscuta baladă românească *Soarele și Luna*, denumită și *Nunta Soarelui*, în care protagoniștii sunt înfățișați ca pământeni; în numeroasele variante ale baladei, Soarele e un fecior dornic să se însoare, dar nu găsește o fată pe plac, în afară de sora lui, Luna. Aceasta, dorind să evite cu orice preț păcatul de moarte al incestului, își supune fratele la câteva probe, între care și aceea de a urca la cer, pentru a-l întreba pe Adam, dacă s-a mai pomenit vreodată, de când e lumea, ca un fecior să-și ia propria soră în căsătorie. Ca orice îndrăgostit, Soarele acceptă condiția pusă de soră, urcă în ceruri, unde Adam îl poartă prin rai și prin iad, spații așezate peste drum unul de celălalt; el află ce pedepse ar avea de suferit, dacă s-ar însoți cu sora lui, precum și bucuriile eterne pe care le-ar avea dacă

ar evita incestul fratern. Iadul și raiul sunt descrise, în baladă, asemănător cu opera lui Dante. Știm din baladă că, în ciuda chinurilor care l-ar aștepta în iad, dacă și-ar lua sora de soție, Soarele rămâne la hotărârea lui inițială. Astfel, surorii nu-i rămâne decât să se sinucidă, și anume, atunci când cortegiul nupțial va trece pe podul peste Dunăre sau peste mare, spre biserica în care ar urma să aibă loc cununia, să se arunce în apă; așa se și întâmplă, dar Dumnezeu o scoate din apă și o aruncă pe cer, la o atât de mare distanță de Soare, încât acesta nu o va putea ajunge niciodată.

Fermecătoarea acțiune epică are și o funcție cosmologică, adică dorește să explice apariția pe cer a celor doi aștri; opera lui Dante are alt deznodământ, dar pe noi ne interesează aici doar faptul că tema călătoriei la iad și la rai, necunoscută în folclorul popoarelor vecine, e comună ambelor lucrări, una a literaturii scrise, cealaltă a literaturii orale. Și aici se pune aceeași întrebare: au fost influențați românii de opera tipărită, a lui Dante? Primele traduceri în limba română ale acesteia au fost realizate spre sfârșitul secolului al XIX-lea, când balada era cunoscută/tipărită de câteva decenii. Prin urmare, o influență pare improbabilă. Dar cum poate fi explicată, totuși, asemănarea dintre opera lui Dante și balada noastră? Atât opera lui Dante, cât și balada noastră s-au născut din mentalitatea secolelor al XIII-lea - al XIV-lea, mentalitate care a rodit în scris, în opera lui Dante, și oral, în balada noastră. A descoperi că motivul de bază al baladei noastre era cunoscut în prima jumătate a mileniului al doilea atât la italieni, cât și la români, reprezintă un succes al științei folclorului, care, prin metode specifice de

cercetare, aduce lumină în secolele cele mai întunecate ale culturii noastre.

Cercetarea *Cântării lui Roland* și a *Divinei Commedia* în comparație cu folclorul nostru dovedește că, în secolele menționate aici, românii cunoșteau aceeași tradiție/aveau aceeași cultură, practicau aceleași obiceiuri ca francezii sau ca italienii, adică utilizau aceleași motive literare și aveau aceleași preocupări culturale, filosofice sau religioase ca menestrelii francezi și ca marele poet florentin.

Privitor la fenomenele folclorice din contemporaneitate, mă voi opri aici asupra unui singur obicei, colindatul, a cărui cercetare a demonstrat că românii continuă, asemeni celorlalte popoare romanice, tradiția latină a sărbătorilor de la sfârșitul și începutul anului. Autori români mai vechi au cercetat diacronic obiceiul colindatului, adică la români și latini, ceea ce le-a permis să argumenteze, încă în secolul al XIX-lea, că românii au moștenit colindatul de la romani. Dar obiceiul colindatului e sărbătorit asemănător și la slavi, ceea ce a dat prilej unor cercetători să susțină că românii l-ar fi împrumutat de la slavi. Pe de altă parte, e memorabilă expresia rostită de B. P. Hașdeu, după care colindatul *nu e un slavism la români, ci un romanism la slavi*. Pentru mine se pune următoarea întrebare: cum ar putea fi dezlegată această dilemă, care iscă polemici, în cursul căreia, nu o dată, cercetătorii exagerează importanța folclorului din patria lor.

Am considerat că există o singură cale pentru a ajunge la o concluzie științific fundamentată, și anume: cercetarea *sincronică* a

felului în care e sărbătorit sfârșitul și începutul de an la *toate* popoarele romanice; dacă obiceiul lipsește de la popoarele romanice de apus, faptul ar putea favoriza opinia că românii au preluat obiceiul de la slavi, iar dacă obiceiul se va dovedi comun tuturor popoarelor romanice, s-ar putea conchide că acesta este cu adevărat moștenit de la romani. Mi-am asumat sarcina de a cerceta această temă în folclorul italian, francez, spaniol și portughez, prin comparație cu ceea ce știm din folclorul românesc. Am început cu ceea ce se numește aria centrală a romanității, mai exact, cu folclorul italian și francez, dar rezultatele nu au fost foarte încurajatoare, cu toate că am găsit urme ale practicării obiceiului până în zilele noastre. În schimb, cercetarea în Peninsula Iberică mi-a răsplătit pe deplin efortul făcut, adică, în această arie din marginea de vest a romanității, obiceiul se practică în forme foarte asemănătoare cu cele din marginea de răsărit, deci în România.

După ce am obținut o privire generală asupra întregii romanități, am înțeles că e normal să existe și diferențe între subzonele în care se practică obiceiul, de ex. în România răsăriteană accentul cade pe colindatul la Crăciun, în cea occidentală, pe colindatul la Bobotează sau la Anul Nou, dar la toate neamurile romanice începe cu întrebarea adresată gazdelor, dacă acceptă colindători, apoi rostesc colinde, fac urări, cer daruri și promit să revină anul viitor; cu darurile adunate fac o petrecere a tineretului numită *butoiul*, la români, *cenone della Pasquella*, *satollaccia* sau *crepacione*, la italieni, *Singermähli*, la francezii elvețieni, *gaiterada de reis*, *morada*

sau *broma*, la spanioli și portughezi. La toate popoarele romanice e atestat și obiceiul descolindatului, în cazul în care gazdele nu onorează, conform așteptărilor, prestația colindătorilor. Cercetarea sincronică la popoarele romanice de azi dovedește convingător că originea acestor obiceiuri se află în Imperiul Roman.

Poate părea ciudat faptul că ariile laterale, adică spaniolii, practică obiceiul în forme mai apropiate de cele românești decât de cele franceze și italiene. Problema nu trebuie să ne mire, deoarece învățatul italian Matteo Bartoli a constatat un fenomen identic în domeniul lingvistic. El a ajuns la concluzia că, în ariile laterale, fenomenele de limbă evoluează mai încet decât în aria centrală, deci sunt mai conservatoare, pe când aria centrală e mai dinamică și inovatoare. Același lucru se petrece și în domeniul oralității: ariile laterale au păstrat mai bine obiceiul colindatului decât aria centrală. Așa se explică asemănările mai pronunțate între tradiția păstrată de români și spanioli.

Am prezentat în linii generale câteva dintre similitudinile constatate de mine în cultura orală a popoarelor romanice din Răsăritul și din Apusul Europei și am arătat că importanța rezultatului obținut prin aceste cercetări este dublă: pe de o parte, ea lămurește o temă științifică de mare însemnătate pentru romanistică, iar pe de alta, demonstrează că românii aparțin aceleiași zone culturale ca celelalte popoare de limbi romanice; altfel spus, astăzi, astfel de cercetări au o importanță științifică, dar, în același timp, și una politică.